

MEMO aan Raadscommissie Samenlevingszaken

Aan : De raadscommissie Samenlevingszaken (SLZ) van gemeente Noordoostpolder

Van : College van burgemeester en wethouders

Datum : 10 november 2020

Onderwerp : Startnotitie 'Op weg naar een integraal Taalbeleid'

Beleidsreferentie

Kortheidshalve verwijzen we u hiervoor naar paragraaf 1 van de startnotitie. Hierin staan alle voorafgaande stappen geschetst.

Inleiding

Op 29 september heeft u het onderzoeksrapport van de taalmakelaar 'Bouwstenen Taalbeleid gemeente Noordoostpolder' ontvangen. In het daarbij aangeboden begeleidende raadsmemo hebben we u het vervolgproces geschetst.

Hierin gaven wij aan dat wij op 30 november met uw raad over de kaders en inhoudelijke keuzes te spreken. Deze zullen de basis vormen voor de definitieve uitwerking van het Taalplan.

We bieden u nu bijgaande startnotitie ter consultatie aan. De startnotitie geeft weer welke knelpunten we uit het rapport van de taalmakelaar naar voren halen en voorstellen om op te pakken, welke missie daarbij gehanteerd zou kunnen worden en welke voorgenomen doelstellingen we zoal zouden kunnen uitwerken.

We vragen u hierop te reflecteren en aan te geven welke inhoudelijke en financiële kaders u het college meegeeft voor verdere uitwerking.

Doelstelling

Voorafgaand aan het uitwerken van beleid uw kaderstellende rol nemen en het college een richtinggevende opdracht mee te geven om tot een integraal Taalbeleid te komen.

Argumenten

1. *In de startnotitie doen wij alvast een voorstel voor een missie bij het Taalplan en geven we aan wat mogelijke doelstellingen kunnen zijn*

Op basis van het adviesrapport van de taalmakelaar geven we aan welke zaken we op basis van de conclusies en aanbevelingen uit dit rapport van belang vinden en geven we aan hoe de 'taalpartners' er op reflecteerden.

We formuleren daarbij vier knelpunten op basis van de rapportage en geven aan hoe deze kunnen worden aangepakt en in doelstellingen geformuleerd.

Deze startnotitie - en dan in het bijzonder de richtinggevende missie en hieruit volgende doelstellingen - leggen we aan u voor. We voeren op basis van deze startnotitie graag een gezamenlijk gesprek over welke doelen en kaders wij kunnen hanteren bij het verder vormgeven van het Taalbeleid.

De knelpunten die wij benoemen zijn:

- Taalaanbieders zijn slecht vindbaar en regie op het aanbod ontbreekt;
- Effectiviteit van informeel en non-formeel aanbod is niet inzichtelijk;
- Risico op niet benutten leerpotentie kinderen van volwassenen met Nederlands als tweede taal;
- Een blinde vlek voor laaggeletterdheid bij volwassenen met Nederlands als moedertaal.

2. *In de startnotitie leggen we u twee keuzes voor het financieel kader voor*

Om ook echt voldoende effect en meetbare verbetering van de bestrijding laaggeletterdheid te bereiken stellen wij u voor om op twee onderdelen structureel meer budget vrij te spelen. In tijden van bezuinigingen ligt het echter ook voor de hand om het integraal Taalplan budgetneutraal uit te voeren. Het is aan uw raad om u hiervoor een financieel kader mee te geven. Verderop in dit memo vindt u alle te maken keuzes op een rijtje, waaronder die voor het financieel kader.

3. *U stelt aan de hand van deze notitie nog niets vast: we werken het uit in een kaderstellende notitie die we u later ter vaststelling aanbieden*

We stellen voor dat er tijdens de commissievergadering mondeling wordt gereageerd op de voorgestelde punten uit dit raadsvoorstel en welke zaken u hieruit wilt dat we die overnemen in een kaderstellende notitie.

Het is van belang aan te geven dat u nu nog niets vaststelt, maar dat het om een consultatie gaat, waarbij u ons de kaders meegeeft om verder uit te werken. Pas als de kaderstellende notitie wordt aangeboden aan uw raad, vindt besluitvorming plaats.

Op basis van een vastgestelde kaderstellende notitie zullen we het definitieve taalbeleid uitwerken en ter vaststelling aanbieden aan uw raad.

4 *We verzoeken u tijdens de behandeling van deze startnotitie met elkaar in gesprek te gaan en een eerste reactie op hoofdlijnen te geven. Ook vragen we u om eventuele aanvullende aandachtspunten mee te geven.*

Om de behandeling van het agendapunt binnen de tijd te kunnen doen, stellen we voor dat u na de beraadslagingen in de commissie uw wensen via de mail doorgeeft. Deze kunnen we dan inventariseren in een zienswijze-notitie, waar we dan de kaderstellende notitie op baseren.

5. *We beschrijven een uitgebreide missie in paragraaf 3 van de startnotitie*

We verwijzen hiervoor naar de startnotitie. In het kort: we zijn van mening dat ons Taalbeleid en het bestrijden van laaggeletterdheid niet alleen over nieuwkomers, statushouders, of analfabeten gaat. Het gaat ook over de ondernemer die door rekenproblemen in de schulden raakt, de werknemer die moeilijk meekomt door taalproblemen, de ouders die aansluiting bij de school van hun kinderen missen omdat ze ouderinformatie niet kunnen lezen of leerlingen die in het reguliere onderwijs een te grote taalachterstand hebben. Ons taalbeleid is voor hen allemaal.

Concreet moet het taalbeleid werken voor:

- de in Nederland geboren Noordoostpolders die hun taalcarrière starten bij hun ouders, op de kinderopvang, op de basisschool en het voortgezet onderwijs en deze voortzetten in hun sociale- en werkomgeving. Het tegengaan van laaggeletterdheid is onderdeel van 'een leven lang leren' en een opdracht vanuit ons onderwijsachterstandenbeleid en Voor- en Vroegschoolse educatie;
- de ouders van deze kinderen. We erkennen het belang van ouderparticipatie en stimuleren om actief voor te lezen en Nederlands te spreken, zodat elke Noordoostpolder een zo groot mogelijke woordenschat heeft. Dit is essentieel voor het stimuleren van kinderen, Hierdoor zullen kansen tijdens de schoolcarrière en op de arbeidsmarkt aanzienlijk toenemen;
- alle Noordoostpolders die door het stimuleren van hun digitale vaardigheden beter leren communiceren met bedrijven, overheden en hun sociale contacten en hiermee beter betrouwbare en veilige informatie kunnen vinden en uitwisselen in onze digitaliserende maatschappij;
- onze nieuwkomers die het inburgeringstraject doorlopen en daarna nog lang niet altijd voldoende Nederlands beheersen om een volwaardige rol te kunnen spelen in onze samenleving en hun werkomgeving.

Graag vernemen we van u of zich in de geformuleerde missie kunt vinden en/of waar u aanpassingen wenst.

6. *De eerste 9 doelstellingen zijn geformuleerd door onze partners die de wens hebben tot een gezamenlijk Taalakkoord te komen*

In paragraaf 4 van de startnotitie kunt u achtergrondinformatie lezen. Hier sommen we alleen de mogelijke doelstellingen, zoals we die voorstellen, op.

De eerste 9 doelstellingen zijn samen met de partners geformuleerd. We hebben hen gesproken en gevraagd wat zij op basis van het rapport van de taalmakelaar van belang vinden. Zij willen graag aan een gezamenlijk Taalakkoord werken. Hierin staat (versie oktober 2020):

1. De leerwens van de taalvrager in de Noordoostpolder staat centraal;
2. De organisaties hebben een dienende, faciliterende rol naar de taalvrager en verwijzen onderling door;
3. Er is één centraal taalpunt (werktitel) waar iedereen met een taalvraag naar toe kan;
4. Er is één intake bij dit taalpunt. De taalvrager hoeft geen intake te doen bij de aanbieder waar die terecht komt. De vraag staat centraal, het aanbod is volgend en passend bij de vraag;
5. De intake is breed, waarbij de specifieke leefgebieden waarbinnen de behoefte van de taalvrager ligt in kaart gebracht wordt met als doel optimale match met het aanbod;
6. Er worden partners betrokken uit deze leefgebieden zodat het aanbod nog beter aansluit bij de behoeftes van de taalvrager;
7. Er wordt naar gestreefd om zoveel mogelijk relevante partijen te laten bijdragen aan het taalakkoord. Hierbij worden ook de informele taalaanbieders meegenomen;
8. Tussen de partijen zal elkaars expertise herkend, erkend en gewaardeerd worden;
9. De gemeente draagt, voor zover wettelijk en juridisch mogelijk, bij door één financiële stroom te creëren die de gehele alliantie toekomt.

Graag vernemen we van u of zich in de geformuleerde doelstellingen uit het voorlopige Taalakkoord kunt vinden en/of u aanpassingen of toevoegingen wenst.

7. *Overige doelstellingen om de geformuleerde knelpunten te kunnen oplossen.*

U leest hier meer over in paragraaf 4 van de startnotitie. Hier doen we slechts een opsomming.

10. Bij de nieuwe aanbesteding van de WEB-middelen onderzoeken we de juridische mogelijkheden om voor de komende vier jaar de formele middelen (nu 25% van het WEB-budget) en non-formele middelen (nu 75% van het WEB-budget) te ontschoten tot 1 budget door de formele partij eigenaar te maken van een totaalbudget, waar alle aanbieders naar gelang de vraagbehoefte is, gebruik van kunnen maken.
11. Indien bovenstaande doelstelling niet haalbaar is, wijzigen we de verdeling 25% formeel-75% non-formeel naar 30%-70%, om te voorkomen dat er bij het ROC onnodige wachtlijsten ontstaan door geldgebrek. We blijven veel middelen in zetten voor het non-formele deel (Huis voor Taal), omdat we op deze wijze meer mensen bereiken die niet per se baat hebben bij formeel taalniveau-verhoging, maar zoveel mogelijk spreken en luisteren oefenen zodat zij beter mee kunnen doen aan de samenleving en dus beter integreren.
12. We zetten in om op regionaal niveau te werken aan een transparant systeem van monitoring van de resultaten van formele en informele taalaanbieders. Waar we kunnen profiteren van de kracht van de regio, doen we dit. Op regionaal niveau is budget beschikbaar om dit te stimuleren.
13. Aanbieders van informeel en non-formeel aanbod werken mee aan de regionale monitoring van resultaten.
14. Op regionaal niveau werken we samen om te komen tot een effectieve aanpak voor laaggeletterdheid bij met name nieuwkomers.
15. We starten (samen met de andere gemeenten uit de arbeidsmarktregio Flevoland) een taalcampagne arbeidsmigranten, die er op is gericht werkgevers en uitzendbureaus van arbeidsmigranten te stimuleren hun werknemers naar Nederlandse les te sturen en daarvoor gebruik te maken van landelijke subsidieregelingen (en geven op die wijze uitvoering aan Amendement 2018-7d (Taalcampagne arbeidsmigranten));
16. We streven ernaar om nu beschikbare middelen vrij te maken voor andere doeleinden door arbeidsmigranten met werk, samen met hun werkgever, de taallessen te bekostigen: zij

- hebben immers inkomen. We beleggen die opdracht in eerste instantie bij het ROC Friese Poort, die hiermee al een start maakt.
17. We gaan taalambassadeurs inzetten. Dit zijn mensen uit een bepaald land van herkomst die hun (oud-)landgenoten motiveren en stimuleren om mee te doen en taallessen te volgen. De kans op succes is vele malen groter als iemand die van eenzelfde cultuur is hiervoor wordt ingezet. Dit volgt uit de aanbevelingen van de taalmakelaar. Om te beginnen leggen we deze opdracht bij het Vrouwencentrum en Mannencentrum. Het VC heeft hiermee al een start gemaakt;
  18. We maken zoveel mogelijk gebruik van (oud)cursisten om als tolk te fungeren voor de gemeente en onze partners. Daarbij vragen we deze 'tolken' zoveel mogelijk hun rol als taalambassadeur op te pakken.
  19. Via het samenwerkingsverband wordt taalondersteuning gegeven aan leerlingen die van het ISK afkomen en vervolgonderwijs in het VO gaan volgen. Het is de ambitie om dit ook voor het MBO te regelen.
  20. We zetten in op een optimaal aanbod om digitale vaardigheden te bevorderen. We beleggen die opdracht bij de FlevoMeer Bibliotheek, binnen de lumpsumfinanciering die zij al ontvangt van de gemeente.
  21. We omarmen het plan 'Samen hebben we een taak' van Aves en de FMB om de ontstane taalachterstanden in het reguliere basisonderwijs aan te pakken. Door meer schoolbibliotheken in te richten, een betere leermethodiek in te voeren en opgeleide leescoördinatoren in te zetten. De gemeente wil bijdragen aan dit plan vanuit bestaande middelen en legt de verantwoordelijkheid voor dit probleem in eerste instantie bij de partners.
  22. Er wordt -op basis van het provinciale innovatieplan -een expertisepunt opgebouwd waar lokaal en regionaal gebruik van wordt gemaakt. De taalhuizen worden hiermee verlicht in hun organisatiecapaciteit. Best practices van bibliotheken worden regionaal beter zichtbaar gemaakt en de verbinding tussen de curatieve en preventieve programmering van bibliotheken wordt versterkt.
  23. In de communicatie met onze inwoners proberen we zoveel mogelijk begrijpelijke taal te gebruiken.
  24. We stimuleren de deelnemers aan het taalpunt om te werken aan het signaleren van laaggeletterdheid en te werken aan een positieve aanpak gericht op het vergroten van zelfredzaamheid.
  25. We onderzoeken welke budgetten er mogelijk ten behoeve van dit plan inzetbaar zijn vanuit de middelen die we krijgen voor de Wet inburgering en de participatiewet.
  26. Onze reguliere activiteiten in het kader van voorkomen onderwijsachterstanden en Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) dragen ook bij aan de effectiviteit van dit Taalbeleid.

8. *Een goed werkend en effectief Taalbeleid heeft financiële consequenties, maar de vraag is of u hiervoor structureel extra budget voor over heeft*

Op pagina 16 van de startnotitie worden de financiële consequenties in beeld gebracht. Kortheidshalve verwijzen we naar de onderbouwing die daar staat beschreven.

Wat we aan u vragen is ons ook een financieel kader mee te geven.

Daarbij leggen we u de volgende varianten voor:

- a. budgetneutraal: doelen moeten worden gehaald met de huidige middelen, door deze mogelijk anders in te zetten;
- b. ter ondersteuning van bovenstaande doelstellingen is structureel € 63.800 meer nodig.

Verder hebben we al een incidenteel budget van € 21.800 beschikbaar gesteld in de december rapportage door deze over te hevelen naar 2021.

Dit budget zouden we, onder voorbehoud van goedkeuring door de raad op dit onderdeel, kunnen inzetten voor de inrichting van een fysiek en digitaal Taalpunt.

9. *Samengevat vragen we u het volgende:*

- herkent en deelt uw commissie de genoemde knelpunten?
- hoe beoordeelt uw commissie de doelstellingen? Lossen deze de knelpunten (voldoende) op?
- wil uw commissie nog extra kaders toevoegen? En zo ja, binnen welke randvoorwaarden?

Planning/uitvoering

- Op basis van bijgaande startnotitie en dit raadsvoorstel hebben we u gevraagd om aan te geven welke voorgestelde onderdelen u wilt overnemen als kaders en wat u zou willen wijzigen of toevoegen;
- We gebruiken daarvoor ook een consultatieronde per mail, waarvan we een zienswijze-notitie zullen maken;
- Op basis van de input en de zienswijze-notitie werken we een kaderstellende notitie uit die we ter vaststelling voorleggen aan uw raad;
- Op basis daarvan werken we deze uit in het definitieve integraal Taalplan.